

CultuurSchakel

Jaarverslag
2021

Colofon

© CultuurSchakel, april 2022

Samenstelling:

directie en medewerkers CultuurSchakel

Vormgeving:

Twiet Creative Marketing

Fotografie:

Jurriaan Brobbel, Davide Degano Photography, Fotostudio Ron Jenner Zoetermeer,
Sjoerd van der Hucht, Roos van Osnabrugge, Bart Versteeg

Inhoud

Voorwoord	4
1. Over CultuurSchakel	6
2. Cultuuronderwijs	8
3. Cultuurparticipatie	14
4. Marketing en communicatie	22
5. Personeel en organisatie	27
6. Raad van toezicht	31

Voorwoord

Vorig jaar spraken we in dit voorwoord de hoop uit dat 2021 een rustiger jaar zou worden, met een eind aan de coronacrisis. Helaas was dit niet het geval. Tijdens het schrijven van dit verslag, woedt de pandemie nog onverminderd voort. Na twee jaar heeft dit zijn weerslag zowel op onze eigen organisatie, als op de twee velden waarmee wij intensief werken: het onderwijs en het culturele veld.

Het onderwijs kampt momenteel ook nog met het enorme lerarentekort. Het is hierdoor moeilijk voor ons om cultuuronderwijs op hun prioriteitenlijst te krijgen. Ook het vrijetijdskunstenveld en de professionele cultuursector kampen al twee jaar met afzeggingen, verplaatsingen en/of sluiting.

Waar we kunnen, ondersteunen we onze relaties en stakeholders in deze lastige tijden. We pasten hiervoor ook in 2021 weer activiteiten aan, of verlegden onze eigen prioriteiten. In 2020 organiseerden we nog veel nieuwe creatieve initiatieven, maar merkten in 2021 dat de vermoeidheid toesloeg en het gebrek aan perspectief zijn tol eiste. We moesten daardoor soms onze ambities naar beneden bijstellen. Er werd veel gevraagd van medewerkers en leidinggevendenden qua flexibiliteit, aangezien we het welbevinden van ons personeel extra moesten monitoren, maar ook steeds plannen moesten omgooien of aanpassen.

2021 was ook het eerste jaar dat de ons opgelegde bezuinigingen zijn weerslag kregen. Hoewel we dit jaar door incidentele gelden nog een aantal zaken konden oplossen, werkten we met substantieel minder formatie en moesten we een nieuw evenwicht zoeken tussen onze ambities en mogelijkheden. Daarnaast werken we intern aan efficiëntere werkprocessen, onder leiding van een tijdelijke projectleider Bedrijfsvoering.

We zijn verheugd dat in december 2021 de nieuwe nota cultuureducatie is vastgesteld in de Haagse gemeenteraad. Inhoudelijk hebben we hier veel input voor gegeven. Met deze nota hebben we meer middelen gekregen voor vroegschoolse educatie, voortgezet onderwijs en mbo, en is er meer formatie voor ons programma *BinnenBuiten*. De resultaten hiervan zien we vanaf 2022.

Naast de gemeentelijke nota cultuureducatie hebben we input gegeven voor de evaluatie van het meerjarenbeleidstraject en aan het onderzoek naar de systeeminstellingen. De uitkomsten van dit laatste onderzoek verwachten we in 2022.

Ondanks de situatie zijn we trots op wat we hebben bereikt in 2021, met dank aan de volharding en inzet van al onze medewerkers!

Marijn Cornelis
Directeur-bestuurder

Hoofdstuk 1

Over CultuurSchakel

1.1 Missie en visie

In aanloop naar het meerjarenbeleidsplan 2021–2024 scherpten we onze missie en visie aan. Deze luidt nu:

*CultuurSchakel brengt je verder in kunst
en cultuur in Den Haag*

Kunst en cultuur raakt ons

Kunst en cultuur geeft betekenis aan ieders leven; het verwondert, verbindt, houdt ons een spiegel voor en leert ons onszelf en anderen beter begrijpen.

Den Haag is onze stad

Kunst en cultuur is van onschatbare waarde voor onze stad. Wij willen dat iedereen in Den Haag kan meemaken hoe het is om zélf kunst te beoefenen en je door kunst van anderen te laten verrijken. Daarom werken we aan een goed en levendig Haags kunstklimaat binnen cultuuronderwijs en cultuurbeoefening in de vrije tijd.

Een leven lang kunst en cultuur

Dat wensen wij iedereen toe. Wij delen graag onze expertise en ons netwerk op het gebied van cultuuronderwijs en cultuurbeoefening in de vrije tijd. We helpen scholen om kinderen te laten opgroeien met kunst en ondersteunen iedereen die in de vrije tijd kunst en cultuur aanbiedt of beoefent. We geven subsidies aan initiatiefnemers die iets moois willen realiseren met vrijetijdskunstenaars en maken dit zo gemakkelijk mogelijk.

We maken kunst en cultuur zichtbaar voor iedereen in Den Haag. We kennen cultureel Den Haag en weten wat er speelt, werken samen met partijen die actief zijn op cultuurgebied en bundelen deze krachten. We hebben een sterk team met brede professionele en kunstzinnige bagage. We werken op maat, zijn onafhankelijk, bouwen een persoonlijke band op en bieden duurzame ondersteuning.

Wat we doen

We wijzen de weg, nemen drempels weg, zorgen voor beweging en slaan bruggen:

- We adviseren en ondersteunen scholen en aanbieders van cultuuronderwijs;
- We adviseren en ondersteunen aanbieders van, deelnemers aan en partners op het gebied van cultuurbeoefening in de vrije tijd;
- We geven subsidies voor amateurkunst.

Onze afdeling Cultuuronderwijs, met de cultuurcoaches en waaronder ook het project *Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK)* valt, ondersteunt scholen en aanbieders van cultuuronderwijs, om de kwaliteit te vergroten en cultuuronderwijs te verankeren in het curriculum van de scholen.

Onze afdeling Cultuurparticipatie, met de adviseurs en de medewerkers van het Subsidieloket, ondersteunt culturele aanbieders, vrijetijdskunstbeoefenaars en -partners en zorgt zo dat cultuurbeoefening voor alle inwoners van Den Haag binnen bereik is. Met het project *BinnenBuiten* verbinden we cultuuronderwijs op school en cultuurbeoefening in de vrije tijd.

Hoofdstuk 2

Cultuuronderwijs

2.1 Inleiding

Onze afdeling Cultuuronderwijs richt zich op cultuuronderwijs onder schooltijd in Den Haag. De tien cultuurcoaches voor het primair onderwijs werken elk in een stadsdeel, waardoor alle scholen en culturele instellingen één vaste contactpersoon hebben. De coaches werken aan de ontwikkeling van cultuuronderwijs op basisscholen via adviesgesprekken en begeleiding, scholingsaanbod en inspiratie. Alle coaches zijn gespecialiseerd in een kunstdiscipline en daarnaast bijvoorbeeld gespecialiseerd in speciaal onderwijs, fondsenwerving of deskundigheidsbevordering.

Eén cultuurcoach houdt zich specifiek bezig met het voortgezet onderwijs en bouwt aan relaties met alle vo-scholen in de stad, adviseert over cultuuronderwijs op school, het maken van keuzes uit het cultuuronderwijsaanbod in onze brochure *Expeditie C* en subsidieaanvragen.

Daarnaast ondersteunen onze cultuurcoaches de Haagse culturele aanbieders met hun educatieve aanbod voor scholen. We adviseren over aansluiting van hun activiteiten op de vraag en de situatie van scholen. We informeren over actuele ontwikkelingen binnen (cultuur)onderwijs, zoals bijvoorbeeld het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) van het ministerie van OCW en over inclusief aanbod, waarbij we veel aandacht besteden aan het speciaal (basis)onderwijs.

CultuurSchakel is penvoerder van het landelijke programma *Cultuureducatie Met Kwaliteit (CmK)*, dat halverwege 2021 de derde fase inging (*CmK3*). Het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) en de gemeente Den Haag subsidiëren dit. Veel van de activiteiten die de afdeling Cultuuronderwijs ontplooit, maken onderdeel uit van dit programma. Op verzoek van het FCP beschrijven we de resultaten hiervan in een apart jaarverslag.

2.1.1 Gevolgen coronacrisis

Ook dit jaar had de coronacrisis een grote impact op ons werk. Zowel het onderwijs als de culturele sector staan hierdoor onder grote druk. In combinatie met het enorme lerarentekort neemt de aandacht voor kunst en cultuur af, staan scholen maar zeer beperkt ontwikkelingen toe op dit gebied en hebben zij weinig ruimte voor afspraken met onze cultuurcoaches. Een aantal bijeenkomsten moest afgezegd worden, of werd verplaatst naar 2022. Teamtrainingen op scholen werden weinig aangevraagd of werden afgezegd, omdat externen de school niet mochten bezoeken.

De crisis bood ook kansen: cultuureducatie werd benoemd als interventie op de menukaart van het NPO. Wij brachten cultuuronderwijs daarom extra onder de aandacht en zowel po- als vo-scholen gebruikten de extra NPO-middelen voor meer cultuuronderwijs, zoals de inzet van vakleerkrachten.

Voor ons scholingsprogramma betekende de crisis dat bijeenkomsten vaak online plaatsvonden. Vanwege het laagdrempelige karakter van online meetings, leidde dat soms juist tot meer deelnemers.

In 2020 vroegen we een subsidie aan bij Fonds 1818 voor de aanpassingen van cultuurbezoek tijdens de coronacrisis, zodat educatieve schoolbezoeken toch konden doorgaan. In 2021 hebben we deze subsidieregeling afgerond met 81 aanvragen en 9.771 leerlingen die alsnog een museumles of voorstelling meemaakten. Hierbij waren 23 culturele instellingen betrokken. Door een beleidsaanpassing bij het fonds, hebben wij deze subsidie niet opnieuw kunnen aanvragen voor schooljaar 2021-2022. In totaal ging slechts een kwart van alle cultuurbezoeken door tijdens dit schooljaar. Ondanks de pandemie schreven de scholen zich toch weer massaal in voor cultuurbezoeken vanaf oktober 2021. Helaas zorgde vanaf eind november 2021 het virus weer voor stagnatie en werden weer veel bezoeken geannuleerd en/of doorgeschoven naar 2022.

2.1.2 Nota cultuureducatie

Eind 2021 werd de nieuwe nota cultuureducatie vastgesteld door de Haagse gemeenteraad. De aandacht voor cultuureducatie is hiermee verbreed. Tot nu toe had CultuurSchakel vooral de opdracht voor het primair onderwijs en (in mindere mate) voor het voortgezet onderwijs. We breiden onze werkzaamheden nu verder uit naar de voor- en vroegschoolse educatie (zie paragraaf 2.4) en naar het mbo (zie paragraaf 2.5). Onze taak ligt hier met name in een goede afstemming tussen culturele instellingen en het onderwijs en de organisaties voor kinderopvang. Ook kennisdeling en monitoring van resultaten maakt deel uit van ons takenpakket.

Onze opdracht voor het voortgezet onderwijs is met de nota voortgezet en uitgebreid met het ondersteunen van scholen bij visieontwikkeling, de uitbreiding van het Haagse culturele aanbod in *Expeditie C* en het vergroten van deelname van scholen aan educatieve programma's van Haagse culturele instellingen.

2.2 Primair onderwijs

2.2.1 Ontwikkelingen op de scholen

We streven ernaar dat steeds meer scholen planmatig en vanuit een visie werken aan cultuuronderwijs. Dit begint meestal met een icc-cursus voor een leerkracht (zie ook paragraaf 2.2.2) en de begeleiding door onze cultuurcoaches bij de uitwerking en implementatie van een cultuurplan op school. Daarnaast adviseren wij over aansluitend cultureel aanbod, het maken van keuzes uit onze brochure Vonk en de mogelijkheden die het CmK-programma biedt. De samenwerking met de schoolbesturen kreeg door het NPO een nieuwe impuls en wij informeerden hen over onze activiteiten tijdens de nieuwe fase CmK3. We merkten hierdoor ook de grote druk bij het onderwijs en kregen de boodschap voorzichtig te zijn in hoe (vaak) we scholen benaderen.

Speciaal (basis)onderwijs

Wij besteden extra aandacht aan het speciaal (basis)-onderwijs om cultuuronderwijs voor deze leerlingen zo toegankelijk mogelijk te maken. Wij werken hierbij nauw samen met Stichting Onbeperkt Genieten en met een kerngroep van drie educatiemedewerkers van musea en drie van podia. Samen ontwikkelden we een checklist als leidraad voor gesprekken met scholen, om zo optimaal maatwerk te kunnen bieden.

- We hebben twee basistrainingen *Prikkelarm programmeren* georganiseerd voor educatiemedewerkers van culturele instellingen. In totaal waren hierbij 21 deelnemers aanwezig;
- Op 11 november 2021 vond de tweejaarlijkse themabijeenkomst plaats waar zeven educatiemedewerkers van culturele instellingen en twee icc'ers uit het speciaal onderwijs aan deelnamen;
- Op 18 november 2021 organiseerden wij voor de culturele instellingen een workshop *Visuele hand-leiding maken*, waar acht educatiemedewerkers aan deelnamen;
- Bij de landelijke FCP-conferentie over CmK deelden wij onze ervaringen in het speciaal onderwijs met 100 deelnemers uit het land;
- Op onze website hebben we een aparte pagina ontwikkeld voor het speciaal onderwijs.

2.2.2 Leren en inspireren voor scholen

Wij stimuleren en inspireren scholen met diverse bijeenkomsten en trainingen, om hun visie op cultuuronderwijs te versterken en de kwaliteit te vergroten.

Workshops, trainingen en masterclasses

Cursus Interne cultuurcoördinator (icc'er)

Deelnemers ontwikkelen een visie op cultuuronderwijs op hun school en schrijven een cultuurplan, waarin ook samenwerking met culturele instellingen aan bod komt. Vijf cursisten behaalden hun certificaat en in oktober 2021 startte een editie met 11 cursisten die de cursus in maart 2022 afronden.

Cursus fondsenwerving

Tijdens deze workshop leerden zeven icc'ers en directieleden (po en vo) van een expert en van een projectadviseur van Fonds 1818 hoe je een projectplan schrijft voor een subsidieaanvraag.

Filosoferen met kinderen

Op 30 september 2021 namen vijf leerkrachten deel aan deze jaarlijkse workshop tijdens de Kinderboekenweek.

Visual Thinking Strategies (VTS)

Op 2 november 2021 kregen 16 deelnemers (po, vo, pabo en culturele instellingen) de beginselen van deze methodiek uitgelegd en werd ermee geoefend. Na deze kennis-makingsworkshop ondernam de P.H. Schreuderschool een vervolg in alle schoolgroepen, onder begeleiding van de VTS-specialisten.

Leerlingparticipatie

Door mee te denken en te beslissen, ervaren leerlingen hoe het voelt om invloed te hebben en kunnen zij oefenen met democratisch burgerschap. We ontwikkelden eerder al een methodiek om leerlingen in de bovenbouw van het primair onderwijs actief te laten meedoen in het vormgeven en organiseren van het kunst- en cultuuronderwijs op hun school. Nu is deze methodiek doorontwikkeld en aangevuld met een digitale *tool* en als pilot uitgevoerd op één school.

Leernetwerken

Leernetwerk Muziek

Dit leernetwerk kwam twee keer bijeen in 2021. De bijeenkomsten trokken 25 deelnemers (23 uit het onderwijs en twee uit het culturele veld). De onderwerpen waren 'vakoverstijgend en thematisch werken'. Uit dit leernetwerk ontstond ook de Leeskring Muziek, die drie keer bijeen kwam.

Leernetwerk Thematisch onderwijs

Ook in dit leernetwerk wisselden groepsleerkrachten van verschillende Haagse scholen kennis en ervaringen uit over vakoverstijgend en thematisch werken. In 2021 vonden twee online bijeenkomsten plaats, waar vijf leerkrachten aan deelnamen.

2.2.3 Leren en inspireren voor culturele instellingen

Ons aanbod van trainingen, workshops en andere vormen van deskundigheidsbevordering stemmen wij zo goed mogelijk af met het culturele veld.

Netwerkoverleggen

Educatief Overleg Haagse Podia en Musea

Op verzoek van de educatiemedewerkers van de Haagse podia en musea organiseren en faciliteren wij het *Educatief Overleg Haagse Podia en Musea*. In maart 2021 waren er voor de musea en podia onlinebijeenkomsten, met digitaal educatief lesmateriaal als onderwerp. In totaal waren hier 27 deelnemers. De overleggen die stonden gepland voor het najaar van 2021, zijn vanwege de coronamaatregelen verplaatst naar het voorjaar van 2022.

Overleg Culturele instellingen actieve kunstbeoefening (zgn. 'Doe-aanbieders')

In 2021 initieerden we op verzoek van culturele instellingen voor actieve kunstbeoefening een structureel overleg. Tijdens de eerste bijeenkomst werd gevraagd hoe hun aanbod beter zichtbaar gemaakt kon worden voor de scholen. Deze vraag stelden we aan verschillende icc'ers en we organiseerden daarna twee online sessies met Doe-aanbieders om ook hun wensen te inventariseren. Als resultaat is het Doe-aanbod met inzet van een externe tekstschrijver beter beschreven, beter vindbaar op onze website en is er een *cross-over* in onze brochure met cultuuraanbod *Vonk*.

Directieoverleg educatie instellingen

Op verzoek van diverse organisaties die zich bezighouden met cultuureducatie en cultuurbeoefening, stelden wij een directieoverleg in. Deelnemers hieraan zijn Musicon, Rabarber, Huis van Gedichten, KOO, Lonneke van Leth, Haags Theaterhuis, Topaze, Beweigi, Art-S-Cool, St. Aight en CultuurSchakel. Deze instellingen zijn allen gesubsidieerd vanuit het meerjarenbeleidsplan en primair werkzaam in cultuureducatie en/of vrijetijdsaanbod. Onderwerpen van gesprek zijn actuele beleidsthema's die leven bij de directies.

Workshops, trainingen en deskundigheidsbevordering

Filosofen met kinderen

Op 28 oktober 2021 volgden tien educatiemedewerkers van Haagse culturele instellingen de workshop *Kennismaken met filosoferen*.

'Als kunst je aanspreekt' met Janeke Wienk

Deze onderzoeksgroep is vier keer bij elkaar gekomen. Daarnaast verzorgden we een startbijeenkomst voor een visietraject voor Art-S-Cool (totaal 27 deelnemers). Voor de cultuurcoaches vond een verdiepende vervolgbijeenkomst plaats.

2.2.4 Verbinding scholen en culturele instellingen

Dankzij de verbreding van onze opdracht vanuit de nota cultuureducatie en door het NPO kunnen wij sterker inzetten op de verbinding tussen onderwijs (inclusief voorschoolse educatie) en culturele instellingen.

Schoolvoorstellingen

CultuurSchakel coördineert en faciliteert het gesubsidieerde aanbod voor basisscholen in Vonk. Scholen ontvangen van de gemeente € 9,75 subsidie per leerling, bij afname van aanbod uit Vonk.

- Voor schooljaar 2021-2022 bevatte Vonk 49 Haagse aanbieders, met in totaal 244 activiteiten die gekoppeld zijn aan de leerlijnen uit het CmK-programma;
- Voor schooljaar 2021-2022 werden ruim 95.000 cultuurbezoeken geboekt door 161 Haagse basisscholen.

Busvervoer

CultuurSchakel ontving opnieuw subsidie van Fonds 1818 en de gemeente om busvervoer van scholen naar culturele instellingen te financieren. Tijdens schooljaar 2020-2021 werden door de coronacrisis aanmerkelijk minder bussen ingezet dan begroot (ca. 50%). Ook voor schooljaar 2021-2022 zien we dat veel activiteiten geannuleerd worden, waardoor er minder busvervoer ingezet is dan begroot (ca. 10%).

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Met schoolbesturen en het Platform VO-scholen gingen we in gesprek over de behoefte voor cultuuronderwijs in het kader van het NPO. Naar aanleiding daarvan maakten en verstuurden we een flyer naar alle po- en vo-scholen over de mogelijkheden van cultuuronderwijs binnen dit programma. Onze cultuurcoaches boden hierbij hun ondersteuning aan.

Op 29 juni 2021 organiseerden we een online bijeenkomst over het NPO voor Haagse culturele instellingen. Tijdens deze bijeenkomst werd informatie gegeven door het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) over de mogelijkheden van de NPO-gelden. Drie grote schoolbesturen uit Den Haag gaven toelichting over de stand van zaken en behoeftes binnen de scholen. Er waren 27 culturele instellingen aanwezig. Op 6 oktober was een vervolgbijeenkomst voor primair en voortgezet onderwijs en het culturele veld, waarbij vraag en aanbod afgestemd werden en *good practices* gedeeld werden. Hierbij waren 14 culturele instellingen, drie po-, twee so- en zes vo-scholen aanwezig.

Haagse Cultuuronderwijs Dag (HCOD)

Vanuit PAARD werd de jaarlijkse HCOD live gestreamd. Er vonden diverse gesprekken en presentaties plaats voor in totaal 261 online deelnemers/bezoekers.

Uit met CultuurSchakel

In het programma *Uit met CultuurSchakel* bezoeken icc'ers en directies een voorstelling, concert of museum, gekoppeld aan een educatief onderdeel, zoals een rondleiding achter de schermen. Zo inspireren we hen en vergroten hiermee het enthousiasme voor cultuuronderwijs. We organiseren dit in samenwerking met de schoolbesturen van De Haagse Scholen, de Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden en de Haagse Schoolvereniging. Door de coronabeperkingen was er slechts één cultuurbezoek met 18 deelnemers.

Samenwerking Pabo's en kunstvakopleidingen

Pabo's

Samen met de pabo van De Haagse Hogeschool organiseerden we in mei een online studiedag voor 50 eerstejaarsstudenten. Daarnaast was er een online gastles voor 25 derdejaarsstudenten. En onze icc-trainer gaf een gastles binnen de minor-icc van de pabo.

Samenwerking pabo's en Koninklijk Conservatorium (KC)

Op 29 september en 24 november 2021 kwam de netwerkgroep muziek van pabo's en KC-docenten bij elkaar voor kennisuitwisseling en het uitdenken van plannen voor onderlinge samenwerking. Bij de bijeenkomsten waren 11 deelnemers, waarvan vijf van de pabo's en zes van het KC. Op 13 oktober organiseerden wij in afstemming met de (kunstvak-)docenten van deze opleidingen een bezoek aan een multidisciplinaire tentoonstelling in het Escher Museum.

Koninklijk Conservatorium (KC)

In 2021 verzorgde een van onze cultuurcoaches twee gastlessen op het KC. Daarnaast organiseerden we samen met hen een *meet up* over CmK voor hun eerstejaars studenten met CmK-penvoerders uit Zuid-Holland: Kunstgebouw uit Rijswijk en Codarts uit Rotterdam.

Post-hbo Cultuurbegeleider

Wij zijn partner van de Inholland Academy bij de post-hbo-opleiding Cultuurbegeleider. We brachten deze opleiding onder de aandacht van het Haagse onderwijsveld en organiseerden een gastles over creatieve ontwikkeling. Onze icc-trainer gaf een gastles over het leerplankader van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). Dit schooljaar zijn er vijf Haagse leerkrachten gestart met deze opleiding.

2.2.5 Samenwerking met collega-instellingen

- Onze coördinator Scholing en deskundigheidsbevordering neemt deel aan de intervisiegroep van kenniscentra cultuuronderwijs in Noord- en Zuid-Holland;
- Onze coördinator Scholing en deskundigheidsbevordering neemt deel aan de ontwikkelgroep professionalisering van het Landelijk Platform Kenniscentra Cultuuronderwijs (LPKC). Deze groep onderzoekt welke kennis en ervaring nodig is voor de functie van cultuurcoach/cultuuradviseur. Met als doel een landelijke richtlijn en opzet voor professionalisering van alle werknemers van kenniscentra voor cultuuronderwijs;
- Onze icc-trainer neemt deel aan de landelijke bijeenkomsten van het LKCA voor icc-trainers;
- Onze cultuurcoach voor het speciaal onderwijs neemt deel aan de landelijke LKCA-overleggen over speciaal onderwijs;
- De teamleider Cultuuronderwijs neemt deel aan de overleggen van het LPKC.

2.3 Voortgezet onderwijs

Dankzij de nota cultuureducatie en CmK3 werd een cultuurcoach aangesteld voor het voortgezet onderwijs in 2021, waardoor we onze inspanningen voor de Haagse vo-scholen kunnen intensiveren.

2.3.1 Cultuurbezoeken en Expeditie C

De gemeente stelt per vo-leerling (klas 1, 2 en 3) € 5,- beschikbaar – gekoppeld aan de landelijke CJP Cultuurkaart – voor bezoeken aan gesubsidieerde podiuminstellingen en voor het Cultuurmenu vo. Wij coördineerden de cultuurbezoeken uit onze brochure Expeditie C en adviseerden scholen over het Haagse aanbod.

In de editie 2020 – 2021 stonden er 64 activiteiten in Expeditie C, van 14 Haagse culturele aanbieders. In december 2021 hadden 22 vo-scholen zich ingeschreven: 4.881 unieke leerlingen zullen aan 26 verschillende activiteiten deelnemen. Daarmee zijn we terug op het niveau van 2019, na de halvering in 2020 die mede het gevolg was van de coronamaatregelen.

2.3.2 Advisering en visieontwikkeling

- Onze cultuurcoach voor het voortgezet onderwijs bouwde relaties op met docenten en/of directie van een twintigtal vo-scholen in Den Haag. Hiermee is structureel contact, bijvoorbeeld over de subsidie-regeling cultuureducatie in het vmbo van het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). Momenteel zijn zeven culturele instellingen met tien scholen in contact over het indienen van een aanvraag, waarbij onze cultuurcoach en onze subsidiespecialist ondersteunen;
- Wij werken aan een netwerk voor kunstdocenten op Haagse vo-scholen. Kennisdeling, samenwerking en informatievoorziening zijn hierbij speerpunten. Dit gebeurt onder meer via social media, e-mailnieuwsbrieven en de website van CultuurSchakel;
- De pilot van de nieuwe landelijke cursus Cultuurcoördinator in het voortgezet onderwijs geven wij in samenwerking met Kunstloc Brabant en LKCA. Drie docenten uit Den Haag volgen deze cursus;
- De tool *CultuurStemmen* wordt doorontwikkeld tot een gesprekstool die inzicht geeft in de denkwijze van leerlingen over kunst en cultuur, en wat ze willen en verwachten van kunst- en cultuureducatie. Er vond een aantal gesprekken plaats met het Nederlands Danstheater over het krijgen van input van leerlingen voor de ontwikkeling van educatief aanbod.

2.4 Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

Vanuit de nota cultuureducatie van de gemeente Den Haag is een gemeentelijke subsidieregeling in de maak voor het ontwikkelen van cultureel aanbod voor peuters. Wij hebben een rol in afstemming tussen de betrokken partijen, in kennisdeling en in monitoring. In afwachting van de regeling voerden we voorbereidende gesprekken met acht culturele instellingen en twee organisaties voor kinderopvang en brachten we het huidige aanbod voor vve in kaart.

Vanuit CmK initiëren en (financieel) faciliteren wij culturele instellingen om in overleg met organisaties voor voorschoolse educatie scholing te geven aan pedagogisch medewerkers in de peuteropvang, zodat zij cultuureducatie dagelijks kunnen inzetten op de groep. In samenwerking met Kunst Onderwijs Organisatie (KOO) zijn 23 medewerkers op vijf locaties van kinderopvang DAK en Jongleren getraind. Samen evalueren wij deze pilots begin 2022, waarna doorontwikkeling en uitrol in de stad plaatsvindt.

2.5 Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Wij kregen een kleine formatieuitbreiding voor een mbo-cultuurcoach. In voorbereiding op de gemeentelijke subsidieregeling voor het ontwikkelen van aanbod voor het mbo, brachten wij aanbod, wensen, behoeftes en mogelijkheden in kaart. De cultuurcoach sprak hiervoor met zeven verschillende culturele instellingen en diverse afdelingen van het ROC Mondriaan. De schakelklas volgde een pilot Muziek en taal.

Hoofdstuk 3

Cultuurparticipatie

3.1 Inleiding

De afdeling Cultuurparticipatie maakt zich sterk voor kunst- en cultuurbeoefening voor iedere Hagenaar en richt zich op de ondersteuning van aanbieders van cultuurbeoefening. De adviseurs Cultuurparticipatie zijn gespecialiseerd in de disciplines muziek, dans, theater of urban en werken disciplineoverstijgend in een of twee stadsdelen.

Om de resultaten en effecten van de geboden ondersteuning inzichtelijk te krijgen, is onder meer de Klankbordgroep van aanbieders opgericht en een behoefteonderzoek onder aanbieders voorbereid. Samenwerking met andere afdelingen krijgt steeds verdere invulling, bijvoorbeeld door marketing en communicatie gericht in te zetten voor het behalen van de doelen en samenwerking met cultuurcoaches voor het programma *BinnenBuiten*. Dit programma kan de komende jaren doorgaan dankzij de nota cultuureducatie.

De doelen voor cultuurbeoefening in de vrije tijd zijn:

- A. Zichtbaar maken, een stem geven en verbinden;
- B. Tweedelijnsondersteuning met focus op de disciplines theater, muziek, dans en specifieke groepen, zoals urban;
- C. Onderzoek naar het culturele veld;
- D. Verbinden van binnen- en buitenschools cultuuronderwijs.

3.2 Zichtbaar maken, een stem geven en verbinden

Online zichtbaarheid

We maken Haagse aanbieders van cultuurbeoefening zichtbaar op onze website. Dat doen we op twee manieren: via een profielpagina op de Culturele kaart en de agenda met projecten en uitvoeringen. Eind 2021 hadden 523 aanbieders een profiel op de Culturele kaart. Dit jaar zijn er negen nieuwe profielen aangemaakt en 19 opgeheven. Er zijn 78 evenementen in de online agenda aangekondigd. Door de coronacrisis waren er minder activiteiten en minder nieuwe aanbieders dan eerdere jaren.

Zichtbaarheid en een stem geven tijdens de coronacrisis

Zichtbaarheid van de sector was vanwege de voortdurende pandemie van zeer groot belang. We hadden steeds nauw contact met de aanbieders en bespraken waar zij tegenaan liepen. Vervolgens lieten wij hun stem horen en brachten we hun situatie op diverse plekken onder de aandacht. Zo zijn er in het weekblad Den Haag

Centraal twee artikelen verschenen en was er een interview met RTV Discus. Tijdens drie sessies van de gemeente Den Haag vertegenwoordigden wij de sector cultuurbeoefening: de Gemeentelijke Denktank voor Coronagevolgen, een toekomstgerichte sessie over het gebruik van gemeentelijk vastgoed en een bijeenkomst over het gebruik en de programmering in de nieuwe centrale bibliotheek.

Daarnaast droegen we bij aan de campagne *Zet jezelf aan* van The Hague Marketing Bureau door mee te denken, contact te leggen met aanbieders die in de campagne geportretteerd worden en door uitingen te delen (zie paragraaf 4.3).

We droegen bij aan de campagne *Mensen maken Den Haag Creatiever* van PEP voor het *Nationaal jaar van de vrijwillige inzet*.

In juni, de maand van de amateurkunst, deelden we via onze kanalen informatie van het landelijke programma *Iktoon* (een initiatief van Cultuurconnectie) voor aanbieders en beoefenaars.

Verder brachten we initiatieven van derden onder de aandacht bij aanbieders en deelnemers, zoals het *Zomerprogramma 070*, de *Wereldreis door Eigen Stad* en *Kunstbende*. Ook zorgden we ervoor dat 13 vrijetijdskunstacts een podiumplek vonden tijdens het *UIT Festival Den Haag*.

Netwerkbijeenkomsten

Wij verbinden het vrijetijdskunstveld met elkaar, professionele instellingen, andere domeinen en de stadsdelen, zodat zij een vaste gesprekspartner zijn en er meer samenwerking ontstaat. We volgen hiervoor de ontwikkelingen in de stad en benutten verbindingskansen, zoals bijvoorbeeld tussen Amare en aanbieders van cultuurbeoefening, dat in 2022 een vervolg krijgt. Daarnaast brachten we in 2021 Het Nationale Theater in contact met diverse amateur-toneelgezelschappen. Initiatieven die hieruit ontstonden, zijn door herhaaldelijke lockdowns uitgesteld totdat fysiek samenkomen weer mogelijk is.

We dienden een voorstel in voor de *Regiodeal Zuid-West* die niet is gehonoreerd. In de uitvoering van de toegekende projecten spelen we wel een rol als deelnemer van het lokale Escart-overleg dat op initiatief van Dakota regelmatig wordt georganiseerd. In 2021 namen we deel aan vier reguliere en een breder Escart-overleg, waarin de Regiodeal centraal stond. Ook koppelden we diverse aanbieders aan het overleg en presenteerden we het programma *BinnenBuiten*.

De jaarlijkse conferentie voor vrijetijds kunst moesten wij annuleren vanwege de coronamaatregelen. De opzet richtte zich op verbinding van gemeentepolitiek en vrijetijds kunstverenigingen, in een dialoog over situatie, behoefte, en mogelijkheden en beperkingen. Inhoudelijke aanleidingen zijn het BMC-rapport en de LKCA-Verenigingsmonitor (zie ook paragraaf 3.4). We zoeken hier in 2022 alternatieve manieren voor.

In drie netwerkbijeenkomsten voor het urbanveld *Meet the Urban Pro's* die wij organiseerden met PAARD, GUAP en Popradar bereikten wij ongeveer 165 deelnemers, verdeeld over online en op locatie. Bij de bijeenkomst *Breaking Rules* dat in samenwerking met LKCA is opgezet, waren 15 deelnemers aanwezig. Alle opnames van deze bijeenkomsten staan online.

In een Dans *meet-up*, waaraan 12 dansaanbieders deelnamen, zijn nieuwe verbindingen en hernieuwde inspiratie ontstaan, zoals twee dansscholen die een ruimte zijn gaan delen en samenwerking aan de zichtbaarheid van hun aanbod, door te dansen op straat en met de WereldDansWerkplaats en De Nieuwe Regentes een festival te organiseren.

3.3 Tweedelijns ondersteuning met focus op de disciplines theater, muziek, dans en specifieke doelgroepen, zoals urban

Wij ondersteunen vrijetijds kunstaanbieders van heel Den Haag via advisering, professionalisering en kennisdeling.

Adviesgesprekken

Onze adviseurs voeren adviesgesprekken met aanbieders uit alle delen van de stad, vanuit de stadsdelen waar zij aanspreekpunt voor zijn en/of vanuit hun specifieke discipline kennis. In 2021 vonden 26 *Meet & Greets* plaats en 365 individuele adviesgesprekken met aanbieders. Vooral bij de disciplines Dans en Theater zijn een aantal nieuwe contacten gelegd. Aanbieders die het voor de pandemie prima zelf konden redden, klopten door deze extreme omstandigheden nu wel bij ons aan. Het algemene beeld is dat de financiële positie van veel aanbieders steeds slechter wordt. Vooral andere organisatievormen dan een vereniging of stichting zonder winstoogmerk, zoeken naar duidelijkheid over de toekomst en continuïteit van de activiteiten, zoals lessen, repetities, workshops of presentaties. De snel afwisselende maatregelen en beperkingen zorgden ervoor dat het vrijetijds kunstenveld continu achter de feiten aanloopt. Toekomstplannen maken en perspectief bieden, zijn grote uitdagingen, zowel in de bedrijfsvoering als naar leerlingen, leden

en deelnemers. We zagen in 2021 een aantal dansstijlen uit Den Haag verdwijnen: een Flamenco- en een Kizom-badansschool zijn uitgeweken naar Rijswijk, en voor Buikdans is nu nog maar één gespecialiseerde dansschool in Den Haag. Hiermee is de diversiteit in de stad afgenomen. Deze thema's agenderen wij waar mogelijk.

Gelukkig zien we ook veerkracht, creativiteit en *drive* in de sector, wat ook blijkt uit het onderzoek *Kunstenaars stoppen niet* van het LKCA. Zo werden continu alternatieven gezocht om activiteiten toch te laten plaatsvinden. Ook tijdens de lockdowns ontvingen wij aanvragen voor presentaties en projecten (zie ook paragraaf 3.6).

Professionalisering en kennisdeling

Er waren 50 deelnemers tijdens drie scholingsbijeenkomsten voor aanbieders over diversiteit & inclusie, ledenwerving en een combinatie van deze beide in de special *Inclusieve Muziekverenigingen*.

Naast bijeenkomsten zetten wij voor kennisdeling andere middelen in, zoals de tips op de website die in 2021 geactualiseerd zijn, e-mailnieuwsbrieven en via onze social mediakanalen.

3.4 Onderzoek naar het culturele veld

Klankbordgroep Cultuurparticipatie

In 2021 richtten we een nieuwe klankbordgroep op met een divers gezelschap van aanbieders en ontvingen daarin feedback op onze dienstverlening en een aantal van onze communicatiekanalen (website, social mediakanalen en e-mailnieuwsbrieven). Verbetersuggesties zijn waar mogelijk direct doorgevoerd. De groepsleden gaven elkaar ook veel tips, waardoor de bijeenkomsten voor hen ook waardevol waren.

Landelijk onderzoek ondersteuning amateurkunst

Bij dit onderzoek van het LKCA dat werd uitgevoerd door adviesbureau BMC, namen wij deel aan de klankbordgroep. Hierbij vertegenwoordigden wij met name het informele veld: de informeel georganiseerde cultuurbeoefenaars, -makers, groepen, collectieven en gezelschappen zonder KVK-inschrijving. De uitkomsten en aanbevelingen van het rapport bleken van groot belang en kregen deels direct opvolging. Vanuit de aanbevelingen voor de korte termijn is bijvoorbeeld de Coronasteun voor amateurkoepels verlengd. Voor de langere termijn (en structureel) wordt een landelijk *Programma Amateurkunst* voorgesteld. De landelijke *taskforce* maakt onder leiding van BMC en LKCA een voorstel, waar wij input voor geven vanuit de Haagse situatie.

Haags onderzoek dienstverlening cultuurparticipatie

In 2021 hebben wij een onderzoek onder aanbieders voorbereid over de dienstverlening van de afdeling Cultuurparticipatie. Begin 2022 wordt het onderzoek uitgevoerd, waarna de resultaten opvolging krijgen.

Verenigingsmonitor 2021

Met LKCA werkten wij samen aan de Verenigingsmonitor en brachten het onderzoek extra onder de aandacht van Haagse verenigingen voor cultuurbeoefening. Er reageerden 59 verenigingen. De analyse hiervan wordt begin 2022 verwacht.

Monitor Amateurkunst 2021

De resultaten van dit terugkerend onderzoek dat landelijk door het LKCA wordt uitgevoerd, verwerken wij in ons aanbod en dienstverlening. Uit het resultaat blijkt een toename van individuele beoefening tegenover beoefening in groepsverband. Dit heeft gevolgen voor het voortbestaan van aanbieders en daarmee de breedte en diversiteit van het aanbod. Ook in Den Haag herkennen we dit.

Intern onderzoek differentiatie aanbieders

Van de bij ons bekende aanbieders maakten wij een analyse van kenmerken, zoals organisatievorm en omvang. Het beeld dat daaruit ontstond, is gebruikt voor optimalisatie van onze dienstverlening.

Gemeentelijke enquête over de positie van culturele zzp'ers

Deze enquête van de gemeente Den Haag hebben wij gedeeld met ons netwerk van culturele aanbieders die als zzp'er werken.

3.5 Verbinden van binnen- en buitenschools cultuuronderwijs

In ons project *BinnenBuiten* werken wij vanuit het perspectief van het kind aan de verbinding tussen cultuuronderwijs op school en in hun vrije tijd. Met de nieuwe nota cultuureducatie die in 2021 is aangenomen door de Haagse gemeenteraad, wordt dit project voortgezet in een continu doorlopend programma, zodat na de pilotwijken ook kinderen in andere delen van de stad deze mogelijkheid krijgen.

In de wijken Bouwlust en Vrederust ontwikkelden we een methodiek om cultuuronderwijs op school te verbinden met buitenschoolse culturele activiteiten. Uitgangspunt hierbij is de beleving van kinderen in de wijk: in workshops vertellen zij wat ze in hun wijk willen doen met cultuur. We brachten de potentiële cultuuraanbieders

in de wijk in kaart, zoals culturele aanbieders, sportverenigingen en buurtlocaties (wijkcentra, buurthuizen). Vervolgens werkte een aanbieder samen met de kinderen een nieuw of verbeterd aanbod uit en voerde dit vervolgens ook daarwerkelijk uit. Dit leidde tot een reeks projecten die samengevoegd werden tot een *portfolio* van de wijken.

In deze wijkgerichte aanpak worden kinderen en aanbieders gekoppeld, en ook scholen en aanbieders met elkaar verbonden. Hierin is ons programma BinnenBuiten de spil. Wij zoeken vanuit het onderwijs en de kinderen de verbinding met aanbieders, plaatsen en instellingen in de wijk en het stadsdeel. De link met de scholen wordt gelegd via onze cultuurcoach en met de culturele aanbieders via onze adviseur. Het team van BinnenBuiten bekijkt per wijk de infrastructuur en het netwerk. Wat is er al, welke verbindingen moeten gelegd worden en op welke manier zijn delen van de infrastructuur beter met elkaar te verbinden? Als de verbindingen gelegd en overgedragen zijn, richt het team zich op een volgende wijk. Hoe lang en hoe intensief BinnenBuiten actief blijft in een wijk, hangt af van de aanwezige infrastructuur en de mogelijkheden die er zijn om nieuwe initiatieven te bestendigen in de wijk.

Onze resultaten op de doelen uit de nota cultuureducatie:

1. De proefprojecten zijn in 2021 uitgebreid: naast de pilotwijken Bouwlust en Vrederust is het programma opgestart in Haagse Hout (Bezuidenhout-West en Mariahoeve) en in Escamp (Morgenstond en Moerwijk).

Er waren workshops met kinderen en nieuwe activiteiten in de wijken.

2. De methodiek van het wijkgericht werken kreeg vorm en werd toegepast op de andere wijken, waarbij maatwerk altijd nodig is. Bij de evaluatie per wijk kijken we wat er nodig is om de samenwerking duurzaam te verankeren en welke partijen daar het beste een rol in kunnen spelen. In de pilotwijken zijn we in deze fase aangekomen.
3. Dankzij meer financiële ruimte voor combinatie-functionarissen voor cultuur wordt de formatie van het programma uitgebreid. Begin 2022 bestaat het vaste team uit twee (parttime) projectmedewerkers en een coördinator. Ook is voorzien in formatie voor voortzetting van gerichte marketing en communicatie voor het programma.

Het programma werd in 2021 gehinderd door de coronacrisis. Workshops werden uitgesteld, beoogd partners in de wijk konden niet aan de slag met kinderen en projecten liepen vertraging op. Er werd veel geïmproviseerd om voortgang te houden en de ideeën van de kinderen uit te voeren. Dat leidde gelukkig toch tot mooie concrete resultaten:

- Er werden ruim 70 activiteiten georganiseerd: vijf introductie-/netwerkbijeenkomsten, 15 workshops en 50 gesprekken/contactmomenten;
- Met 15 workshops zijn meer dan 150 kinderen bereikt waaruit 14 ideeën voortkwamen voor de wijk: negen in Escamp en vijf in Haagse Hout. Negen hiervan zijn inmiddels door aanbieders/professionals opgepakt om met de kinderen uit te voeren, waardoor bijna 40 kinderen kennismaakten met aanbieders/professionals in hun wijk die ze eerder niet kenden;
- Drie aanbieders/professionals hebben op basis van behoeften van kinderen, zelf initiatief genomen om iets aan hun aanbod toe te voegen, bijvoorbeeld door op een andere locatie te werken;

- 40 Organisaties (43% kunstenaars en culturele aanbieders, 20% basisscholen, 22% maatschappelijke organisaties, 15% overige organisaties waaronder sportverenigingen) gaven aan het programma interessant te vinden, hebben meegedaan met een informatie- of netwerkbijeenkomst, of zijn onze gesprekspartner over een initiatief of samenwerking.

BinnenBuiten werd in 2021 ook actief op de social media LinkedIn, Facebook en Instagram, met een bereik van 35.000. Daarnaast verschenen advertenties op Facebook, Instagram en via het Audience Network met een bereik van 90.000. De geschreven pers heeft BinnenBuiten ook ontdekt en schreven erover in de Stadskrant en de Posthoorn Escamp en Haagse Hout.

3.6 Subsidieverlening

Ons Subsidieloket voert de *Haagse Regeling Amateurkunst* uit, die bestaat uit Basissubsidie, Zorguitvoeringen, Buitenconcerten en Presentatiesubsidie 1 en 2. Daarnaast is er een extra subsidievorm *Geld voor je kunst!*, waarmee we nieuwe doelgroepen op een laagdrempelige wijze bereiken. Hiervoor is apart budget gereserveerd. Met al deze subsidies ondersteunen we initiatiefnemers die actief zijn binnen kunst en cultuur in de vrije tijd.

Onze plannen voor subsidieverlening waren:

- A. Continueren huidige regelingen;
- B. Ondersteuning en begeleiding van aanvragers;
- C. Coronaondersteuning vrijetijdskunst, met coulance en extra regelingen;
- D. Zichtbaarheid van de regelingen.

3.6.1 Continueren huidige regelingen

We continueerden in 2021 de huidige regelingen uit de *Subsidieregeling Haagse Amateurkunst* en de laagdrempelige regeling *Geld voor je kunst!* Daarbij werkten we aan betere zichtbaarheid van de regelingen en vereenvoudiging van in- en externe procedures.

Subsidieregeling Haagse Amateurkunst

Met deze subsidieregeling ondersteunen wij Haagse verenigingen en initiatieven en stimuleren we presentaties gericht op actieve deelname aan kunst en cultuur in Den Haag. Het totaal beschikbare budget voor 2021 was € 879.101,- Van het budget is in totaal € 715.231,- toegekend. Dit is wegens de coronacrisis fors minder dan voorgaande jaren. De resterende middelen worden toegevoegd aan het budget van 2022.

We zagen dit subsidiejaar een verdere teruggang in subsidieaanvragen. In de Presentatiesubsidie 1 is het aantal aanvragen bijna gehalveerd tegenover

2019 (voor de coronacrisis): 58 tegenover 109 en in Presentatiesubsidie 2 zagen we een verdere afname tegenover 2020 (tijdens de coronacrisis): 14 tegenover 23). Zorguitvoeringen konden bijna niet plaatsvinden, er waren er in 2021 zes uitvoeringen tegenover 50 in 2020 (in 2019: 52 en in 2020: 50). Van de 80 buitenconcerten in 2019 waren er in 2021 nog slechts 28 over.

De subsidieregeling is in 2021 vanuit de *Steunmaatregel Covid-19 Culturele sector* door de gemeente uitgebreid met een bedrag van maximaal € 220.000,- voor ondersteuning van Haagse amateurkunstverenigingen en -stichtingen die financiële schade opliepen door de coronacrisis. Het doel hiervan is Haagse culturele organisaties incidenteel financieel te ondersteunen als zij door de maatregelen minder inkomsten hebben dan verwacht of extra kosten moesten maken.

Basissubsidie 2020

Dit is een tegemoetkoming in de kosten van de artistieke leiding en de zaalhuur voor repetities. Hiervoor was 2021 € 362.202,- beschikbaar. Door extra coronabudget van de gemeente is de regeling uitgebreid (zie hierboven). Eenmaal per jaar kan deze subsidie aangevraagd worden over het voorafgaande jaar (2020). Er waren in totaal 132 aanvragen. Het totaal aangevraagde bedrag was € 329.490,- volgens de reguliere regeling. Door uitbreiding van de basissubsidie vanuit uit de *Steunmaatregel Covid-19*, is totaal € 418.251,- toegekend. Het verschil van € 88.761,- was een bijdrage voor de huur van de repetitieruimte van 75% zonder een maximumbedrag.

Zorguitvoeringen en buitenconcerten

CultuurSchakel subsidieert per jaar maximaal 100 zorguitvoeringen (amateurkunstoptrédens in een zorginstelling). De aanvrager krijgt een subsidie van € 200,- per optreden. In 2021 zijn wegens corona zes zorguitvoeringen aangevraagd (drie moeten er nog afrekenen). Daarnaast kunnen instrumentale gezelschappen subsidie voor buitenconcerten aanvragen. De subsidie hiervoor is € 360,- per optreden. Per kalenderjaar worden er maximaal 100 buitenconcerten toegekend. In 2021 zijn 28 buitenconcerten aangevraagd en daarvan zijn er 27 doorgegaan.

Presentatiesubsidie

In 2021 waren er vier indieningstermijnen voor de presentatiesubsidies. Voor presentatiesubsidie 1 en 2 samen was er voor elke ronde een budget van € 110.000,- beschikbaar, in totaal € 440.000,-.

- **Presentatiesubsidie 1** is een bijdrage in de eenmalige kosten voor een podiumuitvoering met vrijetijds-kunstenaars. Voor 2021 ontvingen wij 58 aanvragen die voor €188.108,- zijn gehonoreerd..
- **Presentatiesubsidie 2** is voor grote, multidisciplinaire, vernieuwende of bijzondere projecten, eventueel in combinatie met workshops of masterclasses. Een externe vijfkoppige beoordelingscommissie beoordeelt de ingediende plannen. De beoordelingscommissie bestond in 2021 uit: Marjolijn Boersma (voorzitter), Damani Leidsman, Paula Udondek, Petra Wolters en Sahidah Somer. Zij adviseren de teamleider Cultuurparticipatie die het uiteindelijke besluit over het toekennen van subsidie neemt. Voor 2021 ontvingen wij 21 aanvragen waarvan er 14 zijn gehonoreerd voor € 97.592,- Hierbij is coulance toegepast op de beoordelingscriteria (zie ook paragraaf 3.6.3).

Bezwaarcommissie

Elke aanvrager kan in beroep gaan tegen het besluit. We kijken eerst of het bezwaar in overleg met de aanvrager opgelost kan worden. Als dit niet lukt, gaat het bezwaar naar de onafhankelijke Bezwaarcommissie, bestaande uit Abe van der Werff (voorzitter), Annet Schipper en Eveline Asselbergs. In 2021 ontvingen wij twee bezwaren, waarvan een intern is afgehandeld. Met de tweede gingen wij begin 2022 in gesprek en verwachten een oplossing zonder dat de commissie hoeft te worden ingeschakeld.

Compensatieregeling Corona Vrijetijds-kunst 2021

Wij richtten ons met deze regeling op het voortbestaan van de verenigingen en stichtingen voor actieve cultuurparticipatie, door een vergoeding te bieden voor de financiële gevolgen van de coronacrisis. Deze extra regeling is bekostigd vanuit de *Steunmaatregel Covid-19* van de gemeente. De regeling bestaat uit:

- A. Vergoeding van extra kosten voor grotere repetitieruimtes, aanschaf van materialen en het inhuren van professionals, voor aanpassing van voorstellingen of bijvoorbeeld online zangpartijen in te zingen;
- B. Compensatie van weggevalen inkomsten uit optredens.

52 verenigingen en stichtingen deden in 2021 een beroep op de regeling. Daarvan zijn er 45 gehonoreerd. In totaal is er € 68.872,- aangevraagd en € 59.405,- toegekend.

Geld voor je kunst!

Deze subsidie van maximaal € 1.500,- is voor Haagse initiatieven die vrijetijds-kunst stimuleren en/of bevorderen. Ook initiatiefnemers die geen rechtspersoon zijn, kunnen dit aanvragen. De aanvraagprocedure is laagdrempelig:

Aangevraagde en afgerekende subsidies 2021

Bedragen (per 31 december)	Aangevraagd 2021	Voorlopige toekenning 2021	Definitieve toekenning 2021	Nog af te rekenen (over 2021)
Basissubsidie	€ 418.251	€ 418.251	€ 418.251	€ 0
Presentatiesubsidie 1*	€ 188.108	€ 188.108	€ 54.581	€ 109.780
Presentatiesubsidie 2*	€ 109.035	€ 97.592	€ 23.917	€ 67.847
Zorguitvoeringen	€ 1.200	€ 1.200	€ 600	€ 600
Buitenconcerten	€ 10.080	€ 10.080	€ 9.720	€ 0
Totalen	€ 726.674	€ 715.231	€ 507.069	€ 178.227

*) De presentaties die plaatsvinden in het laatste kwartaal worden doorgaans in het eerste kwartaal van het jaar erop afgerekend. Doordat de realisatie soms afwijkt van de ingediende begrotingen, ontstaan er verschillen tussen de voorlopige en definitieve toekenningen. Deze bedragen worden toegevoegd aan het budget voor volgend jaar.

Verleende subsidies in 2021

	Basis	Presentatie 1	Presentatie 2	Zorguitvoering	Buitenconcert
Theater	15	8	1	0	0
Muziek	107	40	7	6	28
Dans	10	3	1	0	0
Mengvorm	0	7	5	0	0
Totaal	132	58	14	6	28

de aanvrager vult een online formulier in en pitcht het idee voor een jury. Binnen een week ontvangt de aanvrager de uitslag.

Ondanks de coronamaatregelen was de regeling in 2021 opnieuw erg succesvol. Pitchavonden op locatie waren helaas niet mogelijk en alle aanvragers dienden in plaats daarvan een videopitch in.

In totaal was voor het subsidiejaar 2021 € 75.000,- beschikbaar voor deze regeling. Er zijn in acht rondes 87 aanvragen behandeld, waarvan 55 zijn gehonoreerd voor een bedrag van € 79.664,-. Hiervan deden 35 initiatiefnemers voor het eerst een aanvraag bij de regeling (56%), waarmee de doelstelling van 10% nieuwkomers ruim is gehaald.

Van alle toegekende subsidies is € 32.968,- afgerekend in 2021. Een bedrag van € 44.949,- aan toekenningen wordt later uitgevoerd en afgerekend naar aanleiding van de werkelijke besteding van de projecten.

3.6.2 Ondersteuning en begeleiding van aanvragers

Tijdens adviesgesprekken die de adviseurs voerden, was geld een terugkerend thema. Door de coronacrisis leerden we nieuwe aanbieders kennen die we ook op de financieringsmogelijkheden wezen. Veel nieuwe aanvragers vonden hierdoor de weg naar onze subsidieregelingen: in totaal ca. 50, waarvan drie aanvragers bij Presentatiesubsidie 1 en vier bij Presentatiesubsidie 2. Ook verwezen we naar mogelijkheden bij andere fondsen of financieringsmogelijkheden. Scholing en kennisdeling door andere fondsen promoten wij actief.

Optimalisatie

Een manier waarop wij de subsidieregelingen laagdrempeliger maken, is door in- en externe procedures te vereenvoudigen en optimaliseren. In 2021 zijn alle online aanvraag- en afrekenformulieren gebruiksvriendelijker en genderneutraal gemaakt. Deze optimalisatie is gebaseerd op gebruikservaringen van aanvragers, maar ook op basis van ons eigen streven de regelingen toegankelijk te maken voor een divers en inclusief publiek. Daarnaast is de interne administratie van *Geld voor je kunst!* geoptimaliseerd.

3.6.3 Coronaondersteuning vrijetijdskunst (coulance)

CultuurSchakel beoogt met uitvoering van de verschillende subsidieregelingen actieve cultuurbeoefening voor zoveel mogelijk inwoners van Den Haag mogelijk te maken. Door aanhoudende maatregelen en de beperkte mogelijkheden hebben wij vanuit de reguliere middelen in 2021 opnieuw coulance toegepast, om zoveel mogelijk initiatieven en projecten – en daarmee deelnemers – de kans te geven om uitgevoerd te worden. Het gaat om vier aanpassingen:

1. We hebben de aanvragen voor Presentatiesubsidie 2 ruimhartiger dan gewoonlijk beoordeeld;
2. In de afrekeningen van Presentatiesubsidie 1 spelen publieksaantal en recette een grote rol bij de hoogte van de subsidie. Door de van overheidswege opgelegde beperkingen, hebben wij de definitieve toekenning gebaseerd op tweemaal de recette in plaats van eenmaal. Dit voorkwam grote tekorten bij de organisatoren;

3. Een aantal projecten waarvoor subsidie werd aangevraagd bij Presentatiesubsidie 1 en 2 en *Geld voor je Kunst!*, konden na de voorbereiding niet doorgaan. Bij annulering hebben wij een tegemoetkoming gebaseerd op de reeds gemaakte kosten;
4. Veel projecten konden niet worden uitgevoerd zoals gepland. Ieder toegekend project of presentatie kreeg de mogelijkheid om de plannen en bijbehorende begrotingen aan te passen op actuele maatregelen, met behoud van toekenning of aanpassing van de hoogte van de toekenning.

3.6.4 Zichtbaarheid subsidieregelingen

In 2021 maakten we de regelingen extra goed zichtbaar. Zeker voor de nieuwe (tijdelijke) regeling was dat van belang. Dat deden wij in de adviesgesprekken, in onze nieuwsbrieven, via de website en via extra aandacht op social media (zie ook paragraaf 4.2.2).

Hoofdstuk 4

Marketing en communicatie

4.1 Inleiding

Onze afdeling Marketing & Communicatie (M&C) is verantwoordelijk voor de externe communicatie over CultuurSchakel en voor de promotie van de activiteiten en producten. De doelstellingen hierbij zijn het vergroten van onze naamsbekendheid, verbetering van ons imago en het zichtbaar maken van het aanbod van cultuur- onderwijs- en cultuurparticipatie in Den Haag.

M&C heeft een dienstverlenende, adviserende, faciliterende en uitvoerende rol binnen CultuurSchakel. Hiervoor wordt voortdurend nauw samengewerkt met de afdelingen Cultuuronderwijs, Cultuurparticipatie en het Subsidieloket. Om beter vorm te geven aan onze profilering richting de buitenwereld, neemt de afdeling in toenemende mate een meer strategische positie in binnen de organisatie.

M&C bestond in 2021 uit een team van zes parttime medewerkers met elk hun eigen expertise, taken en werkgebied. Aan het begin van het jaar trad een nieuwe teamleider aan. Aan het team werden gedurende het jaar tijdelijk twee zzp'ers toegevoegd, onder meer voor de communicatie over het programma *BinnenBuiten*, voor de campagne *Zet Jezelf Aan* en voor de overloop van taken die door andere teamleden niet uitgevoerd konden worden door diverse omstandigheden, zoals bijvoorbeeld een te hoge tijdsdruk, ziekte en/of ouderschapsverlof.

Gevolgen coronacrisis

De continu wijzigende situatie tijdens de coronacrisis vroeg ook dit jaar weer flexibele houding van M&C. Berichtgeving werd vaak aangepast, omdat activiteiten op het laatste moment afgelast werden, of enkel in aangepaste vorm doorgingen. M&C dacht steeds actief mee met de andere afdelingen om hieraan vorm te geven.

4.2 Marketing- en communicatiemix

M&C beschikt over een mix van eigen marketing- en communicatiemiddelen, zoals de website *cultuurschakel.nl*, periodieke e-mailnieuwsbrieven voor verschillende doelgroepen en een aantal social mediakanalen. Aanvullend worden externe middelen en kanalen ingezet, al dan niet in samenwerking met andere partijen en/of organisaties.

4.2.1 Website

De website is het belangrijkste communicatiekanaal voor contact met onze doelgroepen. Vrijtijds kunstenaars vinden hier informatie over subsidies, ondersteuningsmogelijkheden, scholing, locatieverhuur, culturele

verenigingen en cursusaanbieders. De Hagenaar vindt er cultureel en educatief aanbod. Scholen vinden informatie over ondersteuningsmogelijkheden, deskundigheidsbevordering en Haags cultureel aanbod voor het onderwijs. Daarnaast kunnen culturele aanbieders zichzelf presenteren op de website door een profiel aan te maken, activiteiten in de agenda te plaatsen en subsidie aan te vragen.

In 2021 zijn verschillende onderdelen van de website aangescherpt en verbeterd:

- Een beveiligingsupgrade voor actuele technische- en veiligheidseisen;
- Verbetering van het gebruikersgemak van bezoekers en medewerkers (beheer). Zo kwamen er 'landingspagina's' die bezoekers op een speelse en aantrekkelijke gepresenteerde manier van beeld en tekst leidden naar informatie die dieper in de site ligt;
- De navigatie-/menustructuur is ingrijpend veranderd en vereenvoudigd, om de *customer journey* te verbeteren;
- Verouderde en niet-relevante pagina's zijn verwijderd, wat de helderheid en de inhoud van 'het verhaal van CultuurSchakel' verbetert;
- De subsidieformulieren zijn op een aantal punten inhoudelijk verbeterd en versimpeld, zoals op het gebied van diversiteit & inclusie;
- De *cookiewall* is vernieuwd om te voldoen aan de AVG en om voorwaarden te scheppen om de gebruikersdata goed te analyseren.

4.2.2 Social media

We zetten social media in voor de vergroting van onze naamsbekendheid, voor traffic richting de website, het genereren van meer subsidieaanvragen, en voor de promotie van onze activiteiten en/of die van culturele aanbieders. Daarnaast is het een manier om onszelf te profileren als expert op het gebied van cultuuronderwijs en -participatie in Den Haag. Volgens de prognose, zagen we op alle social mediakanalen onze volgers licht stijgen.

Dit jaar is relatief veel content van partners en organisaties uit onze achterban gedeeld met onze doelgroepen. De coronasituatie was hier mede de oorzaak van: veel van de door onszelf georganiseerde activiteiten konden niet doorgaan. Door het delen van content van anderen waren we toch voldoende zichtbaar en konden we onze achterban actief van dienst zijn.

Naar aanleiding van ontwikkelingen in het veld hebben we dit jaar de Facebookpagina en het Instagramaccount van *People Stage* overgedragen aan Musicon.

4.2.3 Adverteren

Doordat we dit jaar minder activiteiten organiseerden, werd een groter deel van de beschikbare budgetten ingezet voor advertenties. Hierdoor was het aantal social media advertising campagnes flink groter dan in 2020. In totaal plaatsten we 35 advertenties op Facebook en Instagram, met een bereik van in totaal 353.169 weergaven, waarvan 156.672 unieke personen.

Daarnaast werd ook dit jaar een vast gedeelte van het budget besteed aan het beheer van ons Google AdGrants sponsorship. Hiermee konden we voor \$ 34.719,- adverteren in Google, een stijging van 6,4% ten opzichte van 2020.

Behalve online advertenties via onze eigen social media kanalen, was er een campagne rond de start van het nieuwe studiejaar, om (nieuwe) studenten te mobiliseren actief deel te gaan nemen aan cultuur in Den Haag. Deze campagne vond zowel offline plaats in de Studenten Informatiegids Den Haag, als ook online plaats op onze eigen website (193 pageviews) en op de website *sigids.nl/doe-mee-met-cultureel-den-haag* (1.422 pageviews) en op onze social mediakanalen.

Daarnaast was er een kleine campagne tijdens de start van het culturele seizoen, waarin we promotievideo plaatsten op social media, die de Hagenaar stimuleert om lid te worden van een culturele vereniging of les te nemen. Dit ontstond uit een wens van het Dansplatform, om het dansveld meer zichtbaar te maken. Dit pakten wij breder aan door ook het aanbod van muziek, theater en urban te promoten.

4.2.4 Digitale nieuwsbrieven

Periodiek verstuurt M&C verschillende e-mailniewsbrieven met korte nieuwsitems naar segmenten van onze achterban. Hiermee voorzien we in een informatie-behoefte en genereren we extra traffic naar onze website.

In 2021 zijn de doelgroepen van de e-mailniewsbrieven verder gesegmenteerd en verscheen een nieuwsbrief voor docenten in het voortgezet onderwijs en voor *BinnenBuiten*.

- Kunst & cultuur in de vrije tijd: tien edities;
- Kunst en Cultuur onder schooltijd: acht edities;
- Kunst en Cultuur voor het voortgezet onderwijs: een editie;
- Nieuwsbrief *BinnenBuiten*: vijf edities;
- Vijf specials: vier edities van de scholingsspecial voor het onderwijs en een nieuwsflits over coronasubsidie voor de culturele sector.

Het openingspercentage van onze nieuwsbrieven is met een gemiddelde van ruim 37% vrij goed te noemen.

Daarnaast verzonden we tien interne nieuwsbrieven voor medewerkers en negen voortgangsrapportages voor onze raad van toezicht.

4.2.5 Online bereik

Het aantal bezoekers op onze website groeide al sterk in 2019 en 2020, en ondanks de voortdurende lockdowns in de culturele sector noteerden we ook in 2021 een bescheiden stijging van bijna 3,9%. Met een totaal van 80.644 bezoekers zaten we iets boven de beoogde doelstelling van 80.000. Het aantal culturele aanbieders met een profiel op onze website daalde daarentegen licht (zie ook paragraaf 3.2).

Het aantal volgers op onze social media steeg en daalde enigszins gelijkmatig met de populariteit van de verschillende platforms onder Nederlanders¹: Tussen 2019 en 2021 groeide het aantal gebruikers van Instagram en LinkedIn in vergelijking tot een kleine stijging bij Twitter en daling bij Facebook. Aanpassen in: Tussen 2019 en 2021 groeide het aantal gebruikers van Instagram en LinkedIn in vergelijking tot een kleine stijging bij Twitter en daling bij Facebook. Voor laatstgenoemde kan als mogelijke oorzaak voor de daling de aangepaste algoritmes worden aangewezen. Facebook geeft de voorkeur aan berichten van vrienden en kennissen boven berichten van bedrijfspagina's. Geadverteerde bedrijfscontent krijgt sneller een groter bereik dan niet-geadverteerde content. Al met daalt hierdoor ons 'organisch bereik'².

Het aantal abonnees op onze nieuwsbrieven is vooral dankzij de nieuwe e-mailingen met 729 personen gestegen (23,76%).

¹ Bron: Nationale Social Media Onderzoek door Newcom (www.newcom.nl).

² Zie ook: www.byraymonde.nl/2021/minder-bereik-op-facebook

Bereik	2020	2021	stijging/daling
Bezoekers website	75.912	80.644	6,23%
Aanbieders vrije tijd op website	533	523	-1,88%
Facebook-volgers CultuurSchakel	2.496	2.359	-5,45%
Facebook-volgers iktoon Den Haag	541	518	-4,25%
Facebook-volgers People Stage	364	overgedragen	n.v.t.
Twitter-volgers	1.838	1.820	-0,98%
Instagram-volgers	1.117	1.353	21,13%
Instagram-volgers People Stage	128	overgedragen	n.v.t.
LinkedIn-volgers	1.048	1.525	45,52%
Abonnees nieuwsbrief Vrije Tijd	2.230	2.479	11,17%
Abonnees nieuwsbrief Schooltijd	838	838	0,00%
Abonnees nieuwsbrief Voortgezet onderwijs	n.v.t.	53	n.v.t.
Abonnees nieuwsbrief BinnenBuiten	n.v.t.	427	n.v.t.
Facebook-advertenties (unieke weergaves)	153.991	156.672	1,74%

4.3 Campagne *Zet Jezelf Aan!*

In opdracht van de gemeente Den Haag ontwikkelden we samen met The Hague Marketing Bureau de campagne *Zet Jezelf Aan*, aansluitend op hun campagne *Den Haag Staat Aan*, aan de start van het nieuwe culturele seizoen.

Het doel van beide campagnes was om Hagenaars te attenderen op de culturele sector, deze weer te gaan bezoeken en om iedereen te motiveren om zélf ook weer actief kunst en cultuur te gaan beoefenen. Vanwege de nieuwe lockdown in de culturele sector werd de lancering van de campagne *Zet Jezelf Aan* verplaatst naar het voorjaar van 2022 en een vervolg vindt plaats rond de start van het culturele seizoen '22-'23.

4.4 Public relations

Public Affairs

Voor de lobby rondom de nieuwe nota cultuureducatie van de gemeente Den Haag in mei, produceerde M&C een uitgebreide factsheet over onze geboekte resultaten binnen cultuuronderwijs van de afgelopen jaren. Deze is ingezet als ondersteunend middel tijdens lobbygesprekken over het nut en de noodzaak van cultuureducatie.

Free publicity

In 2021 verstuurde CultuurSchakel drie persberichten naar lokale dagbladen en online media. Hiermee genereerden we exposure over verschillende onderwerpen, zoals bijvoorbeeld de eerste urban-editie van *Geld voor je kunst!*, over onze aanvullende subsidie-regelingen en om aandacht te vragen voor de problemen bij onze achterban vanwege de coronacrisis. Dit leidde tot tenminste negen artikelen/interviews in/met diverse Haagse media, waaronder een paginavullend interview in Den Haag Centraal en een interview op RTV Discus.

Shared media

We deelden verschillende inhoudelijke bijdragen uit naam van onze directeur-bestuurder op LinkedIn en Twitter, die daar goed werden ontvangen en verder werden verspreid. Daarnaast werd CultuurSchakel veelvuldig vermeld in de (online) content van groepen, stichtingen en verenigingen die subsidie ontvingen van ons, en rondom activiteiten waaraan CultuurSchakel een bijdrage leverde.

4.5 Middelenoverzicht

M&C produceerde in 2021 onder meer de volgende on- en offline middelen.

Corporate

- Jaarverslag 2020;
- Activiteitenplan 2022;
- Factsheet *Cultuuronderwijs op de kaart* voor de lobby rondom de nota cultuureducatie.

Vrije tijd

- Update/herdruk flyer en sticker *Geld voor je kunst!*;
- Webinar over livestreamen;
- Videofilmpje over vrijwilligerswerk binnen de culturele sector i.s.m. PEP;
- Campagne *Zet Jezelf Aan* i.s.m. The Hague Marketing Bureau en de gemeente Den Haag;
- Video's start seizoen voor muziek, dans, theater en urban
- Advertentie i.s.m. Studenten Informatie Gids.

Schooltijd

- Vonk: brochure cultuurbezoeken Haagse basisscholen 2021-2022;
- Expeditie C: brochure cultuurbezoeken klassen 1 en 2 Haagse middelbare scholen 2021-2022;
- COH-inspiratiemagazine;
- Flyer *Cultuureducatie met Kwaliteit*;
- Cultuuronderwijs op zijn Haags:
 - Drie blogs;
 - Wervingscampagne met een literair thema, waarin leerlingen werden uitgedaagd zelf een kort verhaal te schrijven, of tekening te maken n.a.v. verhalen van de schrijfster Tonke Dragt;
 - Wervingscampagne voor *Kunstenaar in de klas*, rondom het Kinderboekenweekthema *Worden wat je wilt*;
 - Teksten over de Doe-activiteiten van culturele aanbieders voor op de website en in de brochure Vonk;
 - Diverse toolboxfilmpjes.

BinnenBuiten

- Twee factsheets;
- Portfolio;
- Diverse give aways (stickers, ansichtkaarten).

Hoofdstuk 5

Personeel en organisatie

5.1 Personele zaken

5.1.1 Personeelscijfers

- Op 31 december 2021 bestond het totale personeelsbestand uit 36 personen;
- De totale formatie van personeel in loondienst bedroeg op 31 december 2021 25,2 fte. Dit is inclusief de gemiddelde inzet van oproepkrachten/min- en maxcontracten over heel 2021;
- In- en uitstroom: in totaal kwamen er in 2021 negen nieuwe medewerkers in dienst, waarvan een wegens zwangerschapsvervangings. Er gingen in totaal zeven mensen uit dienst in 2021, waarvan één met pensioen, en één wegens aflopend zwangerschapsverlof. De overige personen vertrokken wegens het vinden van een andere baan;
- De verhouding man/vrouw was op 31 december 2021: zeven mannen en 29 vrouwen;
- De gemiddelde leeftijd op 31 december 2021 was 49 jaar;
- Er waren drie stagiaires in 2021;
- Twee medewerkers werden vanuit een andere werkgever gedetacheerd;
- Op 31 december 2021 hadden 12 medewerkers een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd;
- Er werden 11 zzp'ers ingezet in 2021. Zij zijn vooral ingezet voor de afdeling Cultuuronderwijs en CmK, en daarnaast op specifieke deskundigheid voor projecten, of bij piekdrukke.

5.1.2 Arbeidsomstandigheden

Het grootste deel van het jaar is er door het personeel overwegend thuisgewerkt, vanwege de coronamaatregelen. We pasten in deze periodes de reiskostenvergoeding aan en stelden een thuiswerkvergoeding in. Het management heeft het onderling contact onderhouden door verantwoorde ontmoetingen te stimuleren, zoals werkoverleg tijdens wandelingen, digitale weekstart en door aandringen op veelvuldig non-fysiek contact van medewerkers onderling en – waar het kon en verantwoord was – toch soms op kantoor te werken. In de kantoor situatie zijn meer flexplekken gecreëerd, zodat er voldoende afstand gehouden kan worden. Voor het thuiswerken kregen medewerkers net als in 2020 de gelegenheid om kantoormiddelen aan te (laten) schaffen, zoals een aangepast toetsenbord, beeldschermbril, een ergonomische muis, etc. Ook werd de griep prik vergoed en waren er gratis coronazelftests beschikbaar.

5.1.3 Scholing en training

In 2021 is opnieuw geïnvesteerd in deskundigheidsbevordering rond het thema diversiteit & inclusie, en communicatie (zie ook paragraaf 5.4.1). Ter vergroting van de eigen vak kennis zijn diverse korte trainingen of

voorstellingen bezocht en enkele personen ontvingen loopbaangebonden coaching of training. Ook de leden van de ondernemingsraad doorliepen trainingen.

5.1.4 Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim bedroeg 5,77 % over heel 2021, dit is inclusief deeltijdverzuim. Wij weten op dit moment niet of dit hoger of lager is dan het landelijk gemiddelde en wat de cijfers zijn voor de cultuursector. Het verzuimpercentage ontstond voor het overgrote deel door oorzaken die de werkgever niet kon beïnvloeden. De meldingsfrequentie was 0,93 dat iets onder het landelijk gemiddelde (ca. 1) ligt.

5.1.5 Overige pz-onderwerpen

- De jaargesprekken vonden in aangepaste vorm plaats tijdens het vierde kwartaal van 2021;
- De werkwijze rond werving en selectie is gestroomlijnd en inzichtelijk gemaakt voor leidinggevenden;
- De werkwijze en vastlegging van opdrachten aan zzp'ers is onder de loop genomen en bijgesteld;
- De volgende personele regelingen zijn in concept of definitief ontwikkeld: bijstelling arboplan vastgesteld, concept verlofregeling ontwikkeld, reiskostenregeling vastgesteld;
- Een aantal functiebeschrijvingen is bijgesteld en een voorbereiding op het functiewaarderingstraject in 2022 is in gang gezet.

5.2 Ondernemingsraad (OR)

Op 1 maart 2021 is de ondernemingsraad (OR) opgericht, met de drie voormalige leden van de personeelsvertegenwoordiging. Zij volgden hiervoor externe trainingen. Op 5 januari volgden ze een training Stemningsrecht en op 29 maart een introductietraining OR.

De OR bestaat uit een cultuurcoach, een adviseur en een medewerker M&C. In 2021 waren er een aantal reguliere overleggen met de directeur-bestuurder. De verslagen hiervan zijn toegankelijk voor alle medewerkers.

Onderwerpen die centraal stonden in 2021:

- De oprichting van de OR, actief zoeken naar nieuwe leden en een nieuw reglement;
- Hybride werken/werken op kantoor;
- Activiteitenplan 2022;
- Bijgesteld arboplan over de mogelijkheid tot het verkrijgen van een griep prik;
- Regeling reiskostenvergoeding;
- Wijziging managementstructuur.

5.3 Bedrijfsvoering

5.3.1 Organisatieontwikkeling

Samen met een externe deskundige is het organisatie-model geëvalueerd en zijn voorbereidingen gedaan voor een aanpassing van het model per 1 januari 2022. Zo wordt het MT uitgebreid met de teamleiders en de nieuwe, in september aangestelde projectleider Bedrijfsvoering. Verschillende afdelingen, producten of projecten vallen nu onder de teamleiders en niet meer rechtstreeks onder de directeur. De projectleider Bedrijfsvoering is aangenomen voor de stroomlijning van het organisatiemanagement door onder meer de (ondersteunende) processen en procedures in kaart te brengen, verder te ontwikkelen (of efficiënter te maken) en de interne samenwerking tussen de afdelingen te vergroten. Om een goed beeld te krijgen van de huidige processen, de behoeften van de organisatie en kansen op verbeteringen, was de projectleider in 2021 al onderdeel van het Teamleidersoverleg en leidinggevende van het secretariaat.

De thema's die als eerste aandacht krijgen, zijn:

- A. Implementatie van een professioneel CRM;
- B. ICT-beveiliging;
- C. Het gebruik van samenwerkingssoftware;
- D. Herinrichting werkprocessen.

De resultaten van de projectleider Bedrijfsvoering:

CRM

Ons huidige klantrelatiemanagementsysteem (CRM) bestaat uit losse Excelbestanden. Dit werkte goed toen de organisatie wat kleiner was, maar door uitbreiding van onze taken en om een efficiëncyslag te maken, is er een behoefte aan een professioneel CRM softwarepakket.

We verwachten de volgende punten te verbeteren:

- Betrouwbare manier van relatiegegevensbeheer;
- Bewuste communicatie(strategie) op basis van de behoeftes van onze relaties, aangepast aan ons aanbod;
- Uniforme aanpak voor het vastleggen van contactmomenten met onze relaties;
- Zicht op afdeling overstijgende verbanden (integrale samenwerking) om onze missie nog beter uit te kunnen voeren;
- Efficiënte processen door automatisering via professionele software.

Onder begeleiding van een extern adviesbureau is in 2021 een voorbereidend traject gestart dat we vervolgen in 2022. De verwachting is dat we voor de zomer van 2022 op een nieuwe manier werken met een geschikt CRM softwarepakket.

ICT-beveiliging

In 2021 is een inventarisatie gemaakt van de huidige ICT-beveiliging en er zijn plannen uitgewerkt om deze te verbeteren. In 2022 implementeren we gefaseerde verbeteringen, zoals bewustzijnsverhoging bij het personeel, het activeren van *multifactor authenticatie* en een nieuw wachtwoordenbeleid.

Samenwerkingssoftware

Onder aanvoering van de projectleider Bedrijfsvoering begonnen we met de samenwerkingsmogelijkheden die Microsoft Office 365 biedt. Naast de door medewerkers uitgetroefde mogelijkheden, zijn er ook een aantal processen in een nieuwe softwarevorm geïmplementeerd. Dit leidt tot minder e-mailverkeer, efficiënter werken aan gezamenlijke documenten en meer duidelijke lijnen in de interne communicatie.

Secretariaat

Door nieuwe taken van de organisatie zijn de interne ondersteuningsbehoeften veranderd en is het nodig de taken van het secretariaat te herijken. Door uitval van verschillende secretariaatsmedewerkers, is dit in 2021 minder snel gegaan dan we hadden verwacht. Hiermee gaan we in 2022 verder.

5.4 Diversiteit & Inclusie

Diversiteit & inclusie is een speerpunt voor CultuurSchakel. We zoeken daarbij continu naar diversiteit van leeftijd, sociale en culturele achtergrond, gender, seksuele oriëntatie, religie, (arbeids)beperkingen, inkomensverschillen, professionaliteit, kunstdisciplines, etc. Dit zijn aandachtspunten bij onze personeelssamenstelling, onze programma's, doelgroepen, samenwerkingspartners, communicatieuitingen en ons netwerk. In 2021 konden we minder aandacht aan dit thema besteden dan gepland. Dit komt door de coronacrisis en de focus op onder andere de gewijzigde organisatiestructuur, verbetering van de bedrijfsprocessen, inwerken nieuwe teamleiders, en de aan ons opgelegde bezuinigingen.

5.4.1 Personeel

CultuurSchakel wil een afspiegeling zijn van de Haagse bevolking en verschillende perspectieven vertegenwoordigen in de personeelssamenstelling. Ook dit jaar was bij personeelswerving extra aandacht voor diversiteit. De werkwijze rond werving en selectie is gestroomlijnd en inzichtelijk gemaakt voor leidinggevendenden. We werken bij selectie aan diversiteit door eenvoudig taalgebruik en de brede verspreiding van vacatures. Bij de selectie kijken we ook naar groeipotentieel, het netwerk van de kandidaat en

een mogelijk nieuw perspectief van de kandidaat. Dit zorgde ook in 2021 weer voor een diversere personeelssamenstelling.

Wij vinden dat de culturele sector diversiteit gezamenlijk moet oppakken en richtten daarom in 2018 de Haagse CultuurAcademie op. In 2021 organiseerden we de derde editie (zie paragraaf 5.4.3).

Interne bewustwording over diversiteit en inclusie staat op de agenda van (team)overleggen. Er was een training voor het voltallige personeel met als onderwerp *Unconscious Bias* en een training *Verbindende communicatie*.

5.4.2 Programma en doelgroepen

Onze programma's zijn inhoudelijk divers en bereiken een brede en diverse doelgroep. Op scholen bereiken wij alle Haagse kinderen. De diversiteit binnen de scholen en leerlingenpopulatie is groot. We bedienen alle scholen op maat en verdiepen ons in hun achtergrond en behoeften. We maken onze leerlijnen nog diverser in de voorbeelden en bij de betrokken kunstenaars.

Het aanbod van de professionele Haagse culturele aanbieders voor scholen is nog niet altijd een afspiegeling van de Haagse bevolking. Een aantal Haagse culturele aanbieders programmeert bewust om aansluiting te zoeken bij de diverse bevolkingsgroepen en veel instellingen willen graag inzetten op (culturele) diversiteit en kennisdeling. Onze cultuuroaches bespreken dit met de culturele aanbieders en adviseren hen hierin.

We besteden extra aandacht aan speciaal onderwijs, zie hiervoor paragraaf 2.2.1.

Binnen de vrijetijdskunst is de diversiteit zeer groot en dit staat hoog op de agenda van de afdeling Cultuurparticipatie. Onze adviseurs zoeken actief naar nieuwe doelgroepen via persoonlijke gesprekken, bewonersorganisaties en wijkcomités. Ook de laagdrempelige subsidieregeling *Geld voor je kunst!* draagt bij aan de groeiende diversiteit van ons netwerk. Bij de selectie van juryleden voor deze subsidieregeling en bij de beoordelingscommissie van de Presentatiesubsidie 2, zoeken wij naar een diverse samenstelling.

Bij al onze activiteiten zorgen we voor diversiteit onder de sprekers, artiesten, gespreksleiders en zoeken we naar samenwerkingspartners met een divers netwerk.

Op onze website en social media besteden we aandacht aan diversiteit van content, door verschillende doelgroepen aan te spreken, en activiteiten uit te lichten. Daarnaast zijn de teksten op de website in begrijpelijk taalgebruik en besteden we aandacht aan onze *tone-of-voice* op social media.

5.4.3 De Haagse CultuurAcademie (HCA)

In 2021 ging de derde editie van de HCA van start, mede mogelijk dankzij subsidie van de gemeente Den Haag, Fonds 1818 en Prins Bernhard Cultuurfonds. De derde editie werd in overleg met de gemeente en de fondsen uitgesteld tot september 2021. Dit bood meer tijd om het programma van tevoren invulling te geven. Vanwege de coronamaatregelen was een flexibele houding nodig van deelnemers en gastorganisaties om het eind 2021 succesvol af te ronden. Het ziet er naar uit dat 2022 volgens planning kan verlopen.

Na de aftrap in het Mauritshuis ontmoetten de deelnemers directie- en stafleden van verschillende culturele instellingen, deelden kennis, bezochten voorstellingen en tentoonstellingen en verdiepten zich in vraagstukken over diversiteit en inclusie. Er waren diverse sessies bij het Kunstmuseum, Korzo, Amare en bij Beeld en Geluid Den Haag. Zo delen de deelnemers van de verschillende organisaties expertise over (educatieve) programmering en wisselen ervaringen uit. Verslag van alle bijeenkomsten verschijnt in de e-mailnieuwsbrief en op de websites van CultuurSchakel en de HCA. De website van de HCA is digitaal platform voor kennisdossiers en maakt de deelnemers zichtbaar. Het HCA-team is aanspreekpunt, verbinder en vacaturemediator voor de Haagse culturele sector.

Naast de bijeenkomsten werden deelnemers uitgenodigd mee te denken over bewegingen in de stad. Zo nam de HCA deel aan het initiatief van verschillende grote Haagse culturele instellingen, dat gericht is op het ophalen van informatie bij nieuwe doelgroepen en het betrekken en bereiken van jongeren. Het is merkbaar dat HCA meer en meer wordt gezien als een sparringpartner op dit gebied.

Hoofdstuk 6

Raad van toezicht

6.1 Goedkeuring jaarverslag

Het jaarverslag en de jaarrekening van 2021 zijn uitgebracht door de directeur-bestuurder van Stichting CultuurSchakel en besproken in de vergadering van de raad van toezicht op 11 april 2022. De accountant heeft op 11 april 2022 een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2021 afgegeven. De raad van toezicht heeft de jaarrekening goedgekeurd, na kennisneming van de bevindingen van de accountant. De genoemde documenten geven voldoende inzicht in de inspanningen en activiteiten van Stichting CultuurSchakel in het verslagjaar. Deze passen binnen de doelstellingen van de stichting.

6.2 Verantwoording toezicht

Stichting CultuurSchakel is opgericht op 17 mei 2013 en heeft tot taak om de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van cultuuronderwijs en -participatie te bevorderen.

De raad van toezicht toetst de strategie, de financiële risicobeheersing en de realisatie van beleidsdoelstellingen aan het jaarplan, kwartaalrapportages, jaarrekening en (realisatie van de) begroting. De informatievoorziening over de inhoudelijke activiteiten van de stichting is op orde en van goede kwaliteit. De bedrijfsprocessen en de administratieve organisatie van de stichting zijn op niveau, waarmee de raad in staat is haar toezichtstaak uit te voeren. Het afgelopen jaar is opnieuw veel aandacht uitgegaan naar de continuïteit van de werkzaamheden en de vitaliteit van de organisatie tijdens de coronacrisis. Ook de samenwerking met de gemeente was, onder meer door het onderzoek naar systeeminstellingen en onzekerheid over de subsidie, regelmatig onderwerp van gesprek.

Jaarlijks bespreekt de raad van toezicht de bevindingen vanuit de controle van de administratie en de jaarrekening met de accountant.

CultuurSchakel past de principes en aanbevelingen van de *Governance Code Cultuur 2019* toe. Hieronder lichten we toe hoe we de principes toepassen:

- De maatschappelijke doelstelling wordt gerealiseerd door organisaties en scholen te ondersteunen met cultuuronderwijs en cultuurbeoefening. We zijn hierover continu in gesprek met belanghebbenden, zoals scholen, besturen, klankbordgroepen, aanbieders, politiek etc;
- Jaarlijks wordt de governancecode doorgenomen en in alle vergaderingen wordt de code in acht genomen. De regels rondom belangenverstrengeling zijn in 2021 aangescherpt. Jaarlijks wordt het functioneren van de directeur-bestuurder beoordeeld en de beloning vast-

gesteld volgens de richtlijnen van CultuurConnectie;

- Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen;
- Er is een helder bestuursmodel en organisatiestructuur en de financiële inrichting is eveneens helder. Er is een eenduidige toedeling van de bestuurlijke en toezichthoudende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Er is maandelijks een rapportage van de bestuurder naar de raad van toezicht en de raadsleden bezoeken met enige regelmaat activiteiten en vragen met enige regelmaat informatie aan het bestuur en overige medewerkers. Bij de raad van toezicht worden met regelmaat medewerkers uitgenodigd, evenals de OR;
- Het bestuur weet hoe zij op verantwoordelijke wijze de maatschappelijke doelstelling van de organisatie moet uitoefenen en doet dit op zorgvuldige en evenwichtige wijze. Het bestuur handelt als goed werkgever en schept randvoorwaarden voor goede en veilige randvoorwaarden. Daarbij is dit jaar extra rekening gehouden met corona. Elders in het jaarverslag is uitgebreid ingegaan op de hantering van de code D&I. Er is een gedragscode en een externe vertrouwenspersoon, en dit is bekend bij de medewerkers. We hanteren de fair practice code;
- De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit. Er is een jaarcyclus waarin de verschillende verschillende rollen van toezicht voorbij komen;
- De raad van toezicht is verantwoordelijk voor de samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Afgelopen jaar zijn er geen wijzigingen geweest in de samenstelling. De raad doet een jaarlijkse zelfevaluatie;
- De leden van de raad van toezicht opereren onafhankelijk van de stichting. Er is in 2021 geen sprake geweest van tegenstrijdige belangen.

6.3 Vergaderingen

De raad van toezicht vergaderde vijf keer in 2021.

De belangrijkste besproken onderwerpen waren:

- De werkzaamheden van de stichting, waaronder de voortgang van de Haagse CultuurAcademie, het project *BinnenBuiten* en de ambities voor het voortgezet onderwijs;
- De noodzakelijke aanpassingen in het aanbod vanwege de coronamaatregelen;
- De (maandelijks) inhoudelijke voortgangs-

rapportages van de directeur-bestuurder;

- Het verslag van het jaarlijkse functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder;
- De governance-check en de jaarlijkse evaluatie-gesprekken met de raadsleden;
- Organisatieontwikkeling;
- Het werkplan, de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag, de kwartaalrapportages en de planning;
- De samenwerking met de gemeente Den Haag;
- De bedrijfsvoeringsprocessen, het risicomanagement en de administratieve organisatie;
- Artikel 24 overleg met de OR ;
- Presentaties over diverse inhoudelijke onderwerpen door project- en teamleiders;
- De organisatorische aanpassingen en professionalisering van de bedrijfsvoering waardoor de ondersteuning van de directeur-bestuurder steviger is geworden.

Een aandachtspunt is dat ook Cultuurschakel ondervindt dat de arbeidsmarkt krap is, waardoor het vinden van geschikte kandidaten voor openstaande vacatures soms een uitdaging is.

Leden van de raad van toezicht bezochten daarnaast een aantal activiteiten van CultuurSchakel en maakten kennis met de diverse afdelingen van CultuurSchakel. De voorzitter van de raad van toezicht heeft regelmatig overleg met de directeur-bestuurder.

6.4 Het secretariaat

Het secretariaat van de raad van toezicht is onder verantwoording van de directeur-bestuurder en wordt uitgevoerd door de managementsecretaresse. Voor de notulering van de vergadering wordt een externe notulist ingezet.

6.5 Beloning directeur-bestuurder

De beloning van de directeur-bestuurder valt binnen de kaders van de Wet normering topinkomens.

6.6 Functioneren en honorering raad van toezicht

De raad van toezicht houdt jaarlijks een zelfevaluatie. Voor de leden van de raad van toezicht is de mogelijkheid opengesteld een vergoeding te ontvangen voor onkosten. Voor een lid bedraagt deze € 1.000,- per vergaderjaar en voor de voorzitter € 1.500,- (excl. btw).

6.7 Profielschets raad van toezicht

De raad van toezicht heeft een profielschets opgesteld. De profielschets geeft een beeld van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de raad en daarnaast de eisen die aan de raad en zijn leden gesteld worden.

6.8 Samenstelling raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit vijf leden. In 2021 traden er geen wijzigingen op in de samenstelling van de raad.

De samenstelling van de raad van toezicht is per 31 december 2021:

Naam: Functie: Benoemd: Herbenoembaar: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	Hélène Oppatja voorzitter juli 2019 najaar 2023 23 januari 1966 gemeentesecretaris Wassenaar voorzitter raad van toezicht Alphen op één lijn bestuurslid stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945 vicevoorzitter PvdA commissaris Ferm Werk bestuurslid (culturele programmering) bij Stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945
Naam: Functie: Benoemd: Herbenoembaar: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	Bircan Bozbey lid juli 2019 voorjaar 2023 3 januari 1973 beleidsadviseur Hogeschool Inholland geen
Naam: Functie: Benoemd: Herbenoemd: Treedt af: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	Marthe de Vet lid juni 2016 voorjaar 2020 voorjaar 2024 6 oktober 1974 hoofd Publiek St. Frans Hals Museum adviseur Fonds voor Cultuurparticipatie en Raad van Toezicht Jeugd Sport Cultuur Fonds
Naam: Functie: Benoemd: Herbenoembaar: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	André Stroop lid juli 2020 najaar 2024 24 december 1959 verandermanager/strategisch adviseur geen
Naam: Functie: Benoemd: Herbenoembaar: Geboortedatum: Functie dagelijks leven: Relevante nevenfuncties:	Brigitte Spiegeler lid juli 2020 najaar 2024 18 juni 1971 advocaat en beeldend kunstenaar bestuurslid Atelier Néerlandais (Parijs) bestuurslid afdeling Letteren, Theater en Film bij de Haagse Kunstkring. Arbiter bij het Court of Arbitration for Art (CAFA)

Aftreedschema raad van toezicht

Naam	Functie	In functie sinds	Termijn	Herbenoemd op	Treedt af op
Hélène Oppatja	voorzitter	1-7-2019	4 jaar		Najaar 2023
Bircan Bozbey	lid	1-7-2019	4 jaar		Voorjaar 2023
Marthe de Vet	lid	1-6-2016	4 jaar	Voorjaar 2020	Voorjaar 2024
André Stroop	lid	1-7-2020	4 jaar		Najaar 2024
Brigitte Spiegeler	lid	1-7-2020	4 jaar		Najaar 2024

Het aantal zittingstermijnen is maximaal 2.

